

Raad voor plantenrassen

Verslag ex artikel 39 Kaderwet zelfstandige bestuursorganen

Inleiding

Op 1 februari 2006 is de Zaaizaad- en plantgoedwet 2005 in werking getreden. Deze wet vervangt de Zaaizaad- en plantgoedwet uit 1966. De nieuwe wet richt zich onder andere op een modernisering van de versnipperde procedures voor de toelating van plantenrassen, een voorwaarde voor de verhandeling van zaaizaad en plantgoed daarvan. Met het intrekken van de oude wet kwam er een einde aan de Raad voor het Kwekersrecht (inclusief haar Afdeling van Beroep), de Commissie Toelating Groenterassen en de Commissies voor de Samenstelling van de Rassenlijst voor Landbouwgewassen onderscheidenlijk voor Bosbouwgewassen. De Raad en die commissies zijn opgegaan in een nieuw zelfstandig bestuursorgaan, te weten de Raad voor plantenrassen (hierna: de Raad).

In artikel 3 van de Zaaizaad- en plantgoedwet 2005 (ZPW) is bepaald dat de Raad zal bestaan uit minimaal zeven en ten hoogste elf leden, met inbegrip van de voorzitter. De leden zullen op basis van deskundigheid worden aangezocht. Benoeming, schorsing en ontslag van de leden van de Raad geschieden op grond van artikel 12 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Volgens artikel 4 van de ZPW vindt de benoeming plaats voor een termijn van vijf jaar. De leeftijdsgrens van de ingetrokken Zaaizaad- en Plantgoedwet is nu vervangen door een bepaling, op grond waarvan leden van de Raad ten hoogste twee maal herbenoemd mogen worden. Aangezien zowel de benoeming als de herbenoeming telkens voor een periode van vijf jaar plaatsvinden, betekent dit dat iemand maximaal vijftien jaar lid van de Raad kan zijn.

De tweede reguliere benoeming heeft op 1 februari 2011 plaatsgevonden. De Raad kent nu het maximale aantal van elf leden. Van deze leden zijn er in 2011 drie voor het eerst benoemd en acht leden zijn herbenoemd. De secretaris is met ingang van 1 februari 2011 voor onbepaalde tijd benoemd.

De bepaling over de benoeming van de leden van de Raad strekt ertoe de doorstroming en verandering in de samenstelling van de Raad te bevorderen, zonder overigens de continuïteit in de besluitvorming in gevaar te brengen.

Het wettelijke kader

Met de ZPW is een nieuw wettelijk kader geboden voor een betere stroomlijning van de procedures voor de toelating van plantenrassen en bosbouwopstanden, de verhandeling van teeltmateriaal daarvan afkomstig en de verlening van kwekersrecht. De wet heeft niet alleen bijgedragen aan een vermindering van de administratieve lasten, ook het onderbrengen van de procedures voor de toelating van plantenrassen en de verlening van kwekersrecht bij één instantie heeft een aanmerkelijke vereenvoudiging in de uitvoering opgeleverd.

Om de wettelijke systematiek voor de toelating van de verschillende gewassen zo veel mogelijk te uniformeren, heeft de wetgever met het Besluit werkzaamheden Raad voor plantenrassen (hierna: het Besluit) de toelatingsprocedures voor de diverse gewassen nader geregeld, met inachtneming van de verschillende eisen die voor de toelating van rassen van de diverse gewassen gelden.

De inrichting

In het Besluit heeft de wetgever bepaald dat de Raad is onderverdeeld in afzonderlijke afdelingen, te weten

- a. de Centrale Afdeling,
- b. de Afdeling Landbouwgewassen,
- c. de Afdeling Tuinbouwgewassen en
- d. de Afdeling Bosbouwgewassen.

Er is gekozen voor een onderverdeling van de Raad in afdelingen in verband met de per gewasgroep verschillende benodigde expertise en verschillen in de te behandelen materie. Zo

zal de Raad zich met betrekking tot rassen van landbouwgewassen moeten uitspreken over hun cultuur- en gebruikswaarde, een aspect dat bij tuinbouwgewassen niet aan de orde komt .

De taken

In de Zaaizaad- en plantgoedwet 2005 heeft de Raad voor plantenrassen in artikel 2 de volgende taken toegedeeld gekregen:

- a. het inschrijven van rassen en opstanden in het rassenregister;
- b. het toelaten van rassen en opstanden;
- c. het verlenen van kwekersrecht;
- d. het opstellen en bekend maken van nationale lijsten van toegelaten rassen en opstanden;
- e. het toelaten en in het rassenregister inschrijven van plantengroepen.

Het rassenregister

Het Nederlands rassenregister is op grond van het Besluit een tweeledig register en bestaat uit een register van aanvragen en uit een register van inschrijving. Het eerste register biedt inzicht in de voortgang van de ingediende aanvragen voor toelating en voor verlening van kwekersrecht. Van de ingediende aanvragen dienen niet alleen de naam en adresgegevens van de aanvrager te worden ingeschreven, maar ook de naam en het adres van de kweker en van de instandhouder van het ras. Daarnaast dienen ook de resultaten van het technisch onderzoek in dit register te worden opgenomen. Tot slot wordt in dit register de beslissing van de Raad gemeld dan wel wordt er melding gemaakt van het feit dat de aanvraag is ingetrokken. Met dit register wordt een inzicht geboden in de voortgang van de bij de Raad ingediende aanvragen.

Het tweede register is een soort archief. In dit register staan op beknopte en ordelijke wijze de resultaten van de afgelopen 70 jaar op het gebied van kwekersrecht en de toelatingen in Nederland. In het rassenregister staan alle toegelaten rassen en bosbouwopstanden en alle rassen waarvoor kwekersrecht is verleend, ingeschreven. Het is een enorme databank en deze databank is in ieder geval voor de Raad voor plantenrassen van groot belang. Het rassenregister is sinds 2005 online te consulteren via www.rassenregister.com. Momenteel kunnen er maar een beperkt aantal gegevens online worden geraadpleegd¹, maar er wordt gewerkt aan een optimalisatie die naar verwachting in de loop van 2012 zal worden afgerond.

Het toelaten van rassen en opstanden

Een belangrijk onderdeel van de taken van de Raad is het toelaten van rassen, waardoor een ras onder een bepaalde naam in Nederland op de markt kan worden gebracht. Omdat voor siergewassen geen toelating nodig is om deze op de markt te brengen, hebben de hieronder genoemde cijfers alleen betrekking op de toelatingen van landbouw- en groentegewassen. De vereisten voor het toelaten van deze rassen worden gedetailleerd beschreven in de communautaire regelgeving en in de Regeling werkzaamheden Raad voor plantenrassen.

Aantal aangevraagde toelatingen			
Jaar	Landbouwgewassen	Groentegewassen	Totaal
2006	111	643	754
2007	149	845	994
2008	164	794	958
2009	162	713	875
2010	226	675	901
Totaal	812	3.670	4.482

De behandelingsduur van aanvragen voor het verlenen van een toelating wordt volledig bepaald door de duur van het wettelijk voorgeschreven technisch onderzoek. Bij dat technisch onderzoek dient te worden nagegaan of een ras te onderscheiden is, homogeen van samenstelling is en bestendig is. Tot slot dient bij landbouwrassen de cultuur- en

¹ Thans te raadplegen gegevens zijn: Gewasnaam (Nederlands en Latijn), voorlopige aanduiding, rasnaam, aanvraagnummer, NRR-nummer, datum van toelating, status van toelating, datum van kwekersrechtverlening, status van kwekersrecht, aanvrager, kwekersrechthouder, gemachtigde, instandhouder.

gebruikswaarde te worden vastgesteld. Bij generatief te vermeerderen gewassen, zoals de meeste groente- en landbouwgewassen, geldt internationaal dat het onderzoek zich over minimaal twee groeicycli en voor grassen zelfs drie groeicycli zal moeten uitstrekken. In die gevallen neemt de procedure zo'n 2 à 3 jaar in beslag. Daardoor is de doorlooptermijn van een aanvraag voor het verlenen van kwekersrecht of voor een toelating van oudsher ten minste 2 jaar. Dit aspect is volledig aanvaard bij de aanvragers. Het belangrijkste deel van het onderzoek naar de identiteit van het aangemelde ras wordt in opdracht van de Raad voor plantenrassen uitgevoerd door de Naktuinbouw. Naktuinbouw is een zelfstandig bestuursorgaan dat de kwaliteit bewaakt van producten, processen en ketens in de tuinbouw. Ze voert uit dien hoofde keuringen uit en controleert de naleving van de voorschriften van de Europese richtlijnen voor teeltmateriaal in de bloemisterij, de boomkwekerij en in de groenteteelt. Uiteindelijk beslist de Raad over het verlenen van de toelating.

Aantal verleende toelatingen			
Jaar	Landbouwgewassen	Groentegewassen	Totaal
2006	81	468	549
2007	96	614	710
2008	106	686	792
2009	106	668	774
2010	114	452	566
Totaal	503	2.888	3.391

Het aantal aangevraagde toelatingen is duidelijk hoger dan het aantal verleende toelatingen. Dat betekent dat een niet onaanzienlijk aantal aanvragen niet tot een toelating leidt.

Het verlenen van kwekersrecht

De Raad voor plantenrassen verleent in Nederland ook het kwekersrecht. Nederland kent al ruim 65 jaar deze vorm van intellectuele eigendomsbescherming voor de kwekers van nieuwe plantenrassen. Het kwekersrecht is sinds 1961 in het UPOV-verdrag² geregeld en de criteria voor toekenning van dit recht zijn deels in Europese regelgeving en deels in de Regeling werkzaamheden Raad voor plantenrassen vastgelegd. Vanuit zijn expertise inzake het kwekersrecht adviseert de Raad het ministerie van EL&I in voorkomende gevallen op het gebied van kwekersrechtelijke aangelegenheden.

In de periode 2006 tot en met 2010 ontving de Raad 3.544 aanvragen voor het verlenen van kwekersrecht, waarvan een toenemend aantal afkomstig is uit de groenteteelt.

Aantal ingediende aanvragen voor kwekersrecht				
Jaar	Siergewassen	Landbouwgewassen	Groentegewassen	Totaal
2006	229	131	130	490
2007	253	170	423	846
2008	166	95	492	753
2009	151	141	443	735
2010	233	99	388	720
Totaal	1.032	636	1.876	3.544

De procedure voor het verlenen van kwekersrecht is voor een belangrijk deel identiek aan de procedure die leidt tot een toelating. Er is één belangrijke afwijking. Voor het op de markt brengen van een siergewas is geen toelating nodig, maar er kan voor deze groep van gewassen uiteraard wel kwekersrecht worden verleend. Omdat siergewassen over het algemeen vegetatief worden vermeerderd, duurt het onderzoek in tegenstelling tot de generatief vermeerderde gewassen doorgaans slechts één groeicyclus. Voor de meeste siergewassen neemt de procedure voor het verlenen van kwekersrecht daarom slechts één jaar in beslag.

² Convention internationale pour la protection des obtentions végétales du 2 décembre 1961, révisée à Genève le 10 novembre 1972, le 23 octobre 1978 et le 19 mars 1991; Tb 1992 nr. 52

Aantal verleende kwekersrechten				
Jaar	Siergewassen	Landbouwgewassen	Groentegewassen	Totaal
2006	208	95	17	320
2007	239	99	28	366
2008	190	120	97	407
2009	130	131	230	491
2010	110	92	294	496
Totaal	877	537	666	2.080

Opvallende ontwikkeling bij het verlenen van het kwekersrecht is de toegenomen belangstelling hiervoor bij de veredelaars van groentegewassen. Pas sinds de inwerkingtreding van de huidige wet heeft dit instrument bij de groentesector aan belang gewonnen en wordt er ook op grote schaal kwekersrecht voor groentegewassen aangevraagd. Er bestaat binnen dat deel van de veredelingssector een toenemende behoefte om hun product kwekersrechtelijk te beschermen. Ook het feit dat aan het aanvragen van kwekersrecht in combinatie met het aanvragen van een toelating geen extra kosten verbonden zijn, zal zeker een stimulerend werking hebben gehad. Omdat het door het onderzoek soms meerdere jaren kan duren voordat er op een aanvraag voor kwekersrecht wordt beslist, loopt het aantal aanvragen en het aantal verleende kwekersrechten van groentegewassen sterk uiteen.

Naast zijn reguliere werkzaamheden met betrekking tot het kwekersrecht is de Raad voor plantenrassen in 2011 samen met Agentschap NL een voorlichtingscampagne gestart over octrooirecht en kwekersrecht. Deze campagne richt zich op kwekers om de kennis over de rol van octrooien in de plantenveredeling te verbreden. In het kader van de voorlichtingscampagne heeft de Raad in 2011 samen met Agentschap NL een seminar georganiseerd over dit onderwerp.

Bezwaar en beroep

De besluiten van de Raad zijn zowel bij het verlenen van toelatingen als bij het verlenen van kwekersrecht weinig omstreden. De Raad heeft bij bestuursreglement een adviescommissie voor het behandelen van de bezwaarschriften ingesteld, bestaande uit twee juristen en een agronoom. Bezwaarprocedures zijn er echter tot op heden nauwelijks geweest. In zijn totaliteit zijn er vanaf 2006 tot nu slechts drie bezwaarschriften ingediend. In 2007 gebeurde dat één keer en in 2011 is er twee keer bezwaar gemaakt. In alle drie de gevallen werden de bezwaren ongegrond verklaard. In 2007 leidde dat nog tot een pro-forma beroep bij de rechtbank, maar tot een uitspraak kwam het niet omdat het beroep voortijdig werd ingetrokken. In 2011 heeft dit niet tot beroepen geleid. Omdat er ook door derdebelanghebbenden bezwaar en beroep tegen de besluiten van de Raad kunnen worden ingesteld, lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat de besluiten van de Raad weinig omstreden zijn.

Het opstellen en bekend maken van nationale lijsten van toegelaten rassen en opstanden

De Raad geeft elke vijf jaar de Rassenlijst Bomen uit. De Rassenlijst Bomen bevat een overzicht van de toegelaten opstanden en rassen, waarvan het uitgangsmateriaal van belang is voor de bosbouw. Daarnaast geeft de rassenlijst informatie over boom- en struikgewassen, waarvan het uitgangsmateriaal aanbevolen wordt voor plantsoenvoorziening en laanbeplanting. In 2007 verscheen de achtste Rassenlijst Bomen. Het uitgeven van deze rassenlijst is de belangrijkste opgave voor de Afdeling Bosbouwgewassen. Anders dan bij gerichte plantenveredeling, waar grote aantallen nieuwe rassen worden ontwikkeld, drijft de bosbouwwereld op bestaande percelen bomen ('opstanden'). Het merendeel daarvan is in de loop van de tweede helft van de vorige eeuw in kaart gebracht en geregistreerd. Nu ligt de nadruk meer op een mogelijk hogere classificatie van bekende opstanden en op de inventarisatie van autochtoon materiaal.

Voor landbouw- en groentegewassen vormt het Nederlands Rassenregister, voor zover het refereert aan toegelaten rassen, de nationale lijst van toegelaten rassen.

Het toelaten en in het rassenregister inschrijven van plantengroepen

De toelating van plantengroepen ziet op eenheden, die geen ras of opstand zijn, maar die toch toelating verdienen. Op dit moment bestaan deze plantengroepen niet, maar gedacht is aan een communautaire regeling voor de toelating van bijv. 'multilines' (combinatie van verschillende rassen, die samen weer een eenheid vormen). Tot op heden is nog nooit een dergelijke plantengroep toegelaten.

De werkwijze

Een aanvraag voor toelating, het verlenen van kwekersrecht en het toelaten van bijzondere plantgroepen wordt ingediend bij de Raad voor plantenrassen. Het is voor een belangrijk deel wettelijk voorgeschreven welke gegevens de aanvraag dient te bevatten.

Daarnaast heeft de Raad de wettelijke plicht om voor het indienen van een aanvraag formulieren ter beschikking te stellen. In overleg met de Raad is het nu mogelijk de aanvraag en de bijbehorende stukken langs elektronische weg aan de Raad te doen toekomen. Omdat zowel het verlenen van kwekersrecht als het verlenen van een toelating in tegenstelling tot het verleden nu door één bestuursorgaan geschiedt, is er op dit punt zeker ten opzichte van de 'oude' Zaaizaad- en plantgoedwet een duidelijke vermindering van administratieve lasten gerealiseerd. Vooral omdat beide aanvragen als één gecombineerde aanvraag bij de Raad kunnen worden ingediend. Dat deze vereenvoudiging positief voor de sector heeft uitgewerkt, blijkt onder meer uit de sterke toename van het aantal verzoeken om kwekersrecht bij de veredelaars van de groentegewassen. Het combineren van beide aanvragen is vrij eenvoudig omdat het verlenen van een toelating en het verlenen van kwekersrecht op basis van ongeveer dezelfde gegevens gebeuren.

Naast het nationale kwekersrechtstelsel neemt inmiddels ook het communautaire kwekersrechtstelsel een belangrijke plaats in. Het beroep op het nationale stelsel lijkt daarom in verhouding wat verminderd te zijn, maar in veel gevallen gaat een aanvraag voor het Nederlandse kwekersrecht vooraf aan een aanvraag voor een communautair kwekersrecht. Er blijkt dus nog steeds een duidelijke behoefte te bestaan aan een Nederlands kwekersrecht. In dat kader is er dus nog steeds een belangrijke rol voor de Raad voor plantenrassen weggelegd.

Na het verlenen van het kwekersrecht zijn er aan de instandhouding van het Nederlandse kwekersrecht verder geen kosten meer verbonden. Dit wordt door de sector als een groot voordeel gezien ten opzichte van het communautaire kwekersrecht, waar dit wel het geval is. Hoewel in veel gevallen het nationale kwekersrecht wordt omgezet in een communautair kwekersrecht, achten sommige kwekers van vooral siergewassen hun belangen voldoende beschermd met alleen een Nederlands kwekersrecht. Dit levert hun kostenvoordeel op omdat de aanvraagkosten voor het nationale kwekersrecht ongeveer € 500 per aanvraag lager liggen dan voor het communautaire kwekersrecht.

Weer andere kwekers zien de nationale procedure als een aanloop tot de Europese procedure. De onderzoeken die de Raad laat uitvoeren, kunnen in de Europese procedure worden ingebracht. Bovendien heeft men dan al een idee hoe de besluitvorming in Europees verband zal uitpakken.

De bedrijfsvoering

De Raad voor plantenrassen is een zelfstandig bestuursorgaan met een beschikkende taak voor het toelaten van rassen en opstanden en het verlenen van kwekersrecht. De Raad is verantwoordelijk voor de inschrijving van rassen en opstanden in het Nederlandse rassenregister. Aan de Raad is ter ondersteuning van zijn werkzaamheden een bureau verbonden. Dit bureau met aan het hoofd de secretaris, was tot voor enkele jaren geleden een aparte eenheid binnen het toenmalige ministerie van LNV. Met ingang van 1 januari 2008 is het bureau overgebracht naar de Naktuinbouw. Daarover is tussen het ministerie, de Raad en de Naktuinbouw een overeenkomst gesloten. De reden voor deze overdracht was het verhogen van de efficiency door de kortere lijnen tussen de belangrijkste partners, een betere verbinding van het administratief proces met het uitvoerend proces en een deskundigheidsbevordering bij het bureau door het onder te brengen bij de organisatie (Naktuinbouw) met expertise in gelijksoortige werkzaamheden. Het bureau had ten tijde van deze overdracht een omvang van 7,4 fte en is nu met uitzondering van de secretaris volledig opgegaan in de organisatie van Naktuinbouw. Deze overeenkomst loopt tien jaar en zal na vijf jaar geëvalueerd worden.

De Naktuinbouw voert een belangrijk deel van het onderzoek voor de Raad uit. Uitvloeisel van deze overgang is dat de Raad nog slechts een beperkt budget van € 20.000,- tot zijn

beschikking heeft en dat het belangrijkste deel van de kosten door Naktuinbouw direct via de tarieven aan de aanvragers worden doorberekend. Verder ontvangt de Raad nog een budget van jaarlijks circa € 900.000,-³ van het huidige ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie voor het inrichten en het uitvoeren van een Rassenlijst Bomen, de technische ondersteuning op het gebied van cultuur- en gebruikswaarde, beleidsondersteuning van het Rijk op het gebied van rassenregistratie en kwekersrecht, het methodiekenonderzoek en het opzetten van toetsproeven in de bosbouw.

Als gevolg van deze overeenkomst wordt het belangrijkste deel van de werkzaamheden van de Raad nu volledig door Naktuinbouw uitgevoerd. De kosten van de door Naktuinbouw uitgevoerde werkzaamheden worden direct door deze organisatie bij de aanvragers in rekening gebracht. De tarieven hiervoor worden niet door Naktuinbouw vastgesteld, maar staan in de Regeling werkzaamheden Raad voor plantenrassen. Ze maken nu integraal deel uit van de werkzaamheden van Naktuinbouw en worden dus ook door de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie in de goed te keuren begroting van Naktuinbouw meegenomen.

De tarieven

Sinds de oprichting van de Raad in 2006 zijn de onderzoekstarieven aan wisseling onderhevig geweest. Bij het vaststellen van de onderzoekstarieven is echter getracht niet te veel af te wijken van de vergoedingen zoals deze door het Communautair Bureau voor Plantenrassen (CPVO) worden vastgesteld. Deze vergoedingen stelt het CPVO vast op basis van de calculaties van de verschillende lidstaten.

Conclusie

Ondanks de internationalisering en de schaalvergroting van de veredelingssector is de Raad nog steeds van belang voor de Nederlandse land- en tuinbouwsector. Dat blijkt onder andere uit de vrij constante stroom van aanvragen voor kwekersrecht en voor het toelaten van rassen. Het is in dit verband veelzeggend dat men ook vanuit de sierteeltsector, die niet van de Raad afhankelijk is om zijn rassen op de markt te brengen, frequent gebruik maakt van de diensten van de Raad.

De taken van de Raad vormen een samenhangend geheel en worden gelet op de grote acceptatie binnen de sector naar behoren uitgevoerd.

De evaluatie van de overdracht van de uitvoering van de werkzaamheden van de Raad naar Naktuinbouw zal op een later tijdstip plaatsvinden. Vooruitlopend daarop kan worden vastgesteld dat de Raad een kleine organisatie is en dat het daarom vooralsnog een juiste beslissing lijkt te zijn geweest om het administratieve apparaat van de Raad onder te brengen in een grotere organisatie zoals Naktuinbouw. Het maakt de organisatie minder kwetsbaar en binnen een grotere organisatie kan gemakkelijker een efficiencywinst worden geboekt.

³ In het jaar 2010 handelde het daarbij om een bedrag van € 917.715,15 en voor het jaar 2011 zijn er voor deze doelen een bedrag van € 941.116,88 aan de Naktuinbouw verstrekt.

	Wijzigingen onderzoekskosten	16-01-06	22-05-06	22-11-06	11-12-07	21-11-08	18-12-09	23-12-10	toename
	Landbouwgewassen								
1	Zaadgewassen	1220	1220	1250	1290	1360	1360	1430	210
2	Vegetatief vermeerderde gewassen	1770	1770	1820	1870	1600	1600	1680	-90
3	Oliehoudende gewassen	1270	1270	1300	1340	1735	1735	1820	550
4	Grasgewassen	2070	2070					1800	-270
5	Bieten	1320	1320	1350	1390	1500	1500	1580	260
6	Vezelgewassen	1170	1170	1200	1230	2000	2000	2100	930
7	Gewassen met bijzonder onderzoeksprogramma	1370	1370	1410	1450	1580	1580	1660	290
8	Andere landbouwgewassen	1370	1370	1410	1450	1735	1735	1820	450
	Siergewassen								
9	Gewassen met levende referentiecollectie	1770	1770	1820	1870	2100	2200	2310	540
	onderzoek onder glas, lange teelt								
10	Gewassen met levende referentiecollectie	1670	1670	1710	1760	1970	2070	2200	530
	onderzoek onder glas, korte teelt								
11	Gewassen met levende referentiecollectie	1470	1470	1510	1550	1740	1840	1935	465
	veldonderzoek, lange teelt								
12	Gewassen met levende referentiecollectie	1320	1320	1350	1390	1270	1370	1500	180
	veldonderzoek, korte teelt								
13	Gewassen zonder levende ref collectie	1470	1470	1510	1550	1630	1730	1850	380
	onderzoek onder glas, lange teelt								
14	Gewassen zonder levende ref collectie	1170	1170	1200	1340	1400	1500	1650	480
	onderzoek onder glas, korte teelt								
15	Gewassen zonder levende ref collectie	1270	1270	1300	1340	1370	1470	1600	330
	veldonderzoek, lange teelt								
16	Gewassen zonder levende ref collectie	1270	1270	1300	1340	1370	1470	1600	330
	veldonderzoek, korte teelt								
17	Nieuwe gewassen, onderzoek onder glas		1270	1300	1340				
18	Nieuwe gewassen, veldonderzoek		1270	1300	1340				
19	Zaadgewassen, anders dan bedoeld onder 9 t/m 18	1870	1870	1920	1970				
	Groentegewassen								
20	Zaadgewassen, veldonderzoek	1470	1470	1510	1550	1650	1650	1740	270
21	Zaadgewassen, onderzoek onder glas	1870	1870	1920	1970	2100	2100	2205	335
21A	Zaadgewassen, onderzoek onder glas		935	960	990	1580			
	tweede en volgende teelten								
22	Vegetatieve gewassen, veldonderzoek	2070	2070	2120	2180	2100	2100		
	tweede en volgende teelten		1035	1060	1090	1580			
23	Vegetatieve gewassen, onderzoek onder glas	1670	1670	1710	1760	1890	1890		
	Fruitgewassen								
24	Fruitgewassen	1870	1870	1920	1970	2310	2310	2425	555
25	Struiken	1270	1270	1300	1340	2310	2310	2425	1155